

KALECİK MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARI DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Fatma AŞILIOĞLU¹, Rukiye Duygu ÇAY², Pınar ŞANLIBABA³

ÖZET

Bu çalışmada meslek yüksekokulu (MYO) öğrencilerinin çeşitli değişkenler ile başarı düzeyi bileşenleri arasındaki ilişki ve başarı düzeyini etkileyen etmenler analiz edilmiştir. Değişkenler program, yaş, cinsiyet, yerleştirilme şekli, giriş yılı, mezuniyet yılı, yıllara göre önlisans/lisans programı sayısıdır. Başarı düzeyi bileşenleri ise akademik başarı not ortalaması, öğrenim süresi ve ders tekrarıdır. 2002-2014 yılları arasında Ankara Üniversitesi Kalecik MYO'daki Bahçe Tarımı, Peyzaj ve Süs Bitkileri, Gıda Teknolojisi ve Şarap Üretim Teknolojisi programlarından mezun olmuş 1034 öğrenciye ait veriler, SPSS programında çapraz tablolar, ki-kare analizi, T testi ve F testi teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Farklı programlarda okuyan öğrenciler arasında not ortalaması bakımından anlamlı farklılıklar bulunmazken, öğrenim süreleri ve ders tekrarı bakımından farklılıklar tespit edilmiştir. Erkek öğrencilere göre kız öğrencilerin not ortalamaları yüksek, öğrenim süreleri kısadır. MYO'ya sınavla gelen öğrencilerin sınavsız geçiş yapanlardan daha başarılı olduğu görülmektedir. Giriş yıllarına göre not ortalamasına bakıldığında 2005 yılından itibaren bir düşüş söz konusudur. En kısa öğrenim süresi 2002, en uzun öğrenim süresi ise 2011 yılı mezunlarına aittir. Başarıyı artırmak için istekli ve başarılı öğrencilerin MYO'ları tercih etmelerinin sağlanması, sınavsız geçişin kaldırılması veya yeniden düzenlenmesi, okulların yeterli altyapıya kavuşturulması, okul-sektör işbirliğinin oluşturulması, öğretim elemanları ve teknik personelin nitelik ve nicelik bakımından yeterli hale getirilmesi gibi önlemlerin alınması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Meslek Yüksekokulu, Öğrenci, Başarı Düzeyi, SPSS

INVESTIGATION OF ACHIEVEMENT LEVELS OF KALECİK VOCATIONAL SCHOOL'S STUDENTS IN TERMS OF SOME VARIATIONS

ABSTRACT

In this study, the relationship between the various variables and achievement levels of the components of the vocational school students and effects of the factors on the level of success were analyzed. Variables were listed as program, age, gender, placement type, entrance year, graduation year, and the total number of undergraduate/graduate program numbers according to year. The success level of academic achievement, learning time and lesson repeat were achievements level components. Data belongs to 1034 students that graduated between 2002-2014 from Ankara University Kalecik Vocational School Horticulture, Landscape and Ornamental Plants, Food Technology and Wine Production Technology programs was assessed using cross tables, chi-square analysis, T test and F test analysis techniques with SPSS. Although it was not observed significant differences in terms of grade point average between students in different programs, it was determined some differences in point of learning time and lesson repeat. Female students compared to male students had high grade point average and short learning time. It was observed that students passed the exam compared to students without university exam were more successful. Academic grade average was decrease from 2005 according to the entry. While it was the shortest period of study in 2002, the longest period of study was 2011. It was required to take measures such as willing and successful students ensuring the preferred vocational school to improve achievement, removing the direct pass or rearrangement, attaining adequate infrastructure of schools, creation of school-industry cooperation, making sufficient in terms of quality and quantity for technical staff and lecturer.

Keywords: Vocational school, Student, Level of success, SPSS

¹Dr. Öğr. Gör., Ankara Üniversitesi Kalecik Meslek Yüksekokulu, fatma.asilioglu@ankara.edu.tr

²Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, rduygu@trakya.edu.tr

³Doç. Dr., Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, pınar.sanlibaba@ankara.edu.tr

Giriş

Mesleki eğitim kavramı, gerek tanımı gerekse amacı açısından akla ilk olarak meslek yüksekokullarını (MYO) getirir. MYO'lar Türkiye'de yükseköğrenimin içerisinde ön lisans programları olarak adlandırılan, asgari iki yıllık eğitim ve öğretim sürecini kapsayan, temel amacı sanayi, ticaret ve hizmet ana sektörlerine nitelikli ara elemanı yetiştirmek olan yükseköğretim kurumlarıdır. Bu nedenle de mesleki eğitim ve MYO'lar günümüzde tüm sektörler için yaşamsal bir öneme sahiptir (Kuşat, 2014). MYO 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun Tanımlar başlıklı 3. maddesinin (i) bendinde; "Belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyılık eğitim-öğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumudur" şeklinde tanımlanmaktadır (Keskin vd., 2010). Mesleki eğitimin amacı; bireylere bir meslek için gerekli olan teorik bilgilerin yanında uygulamalı olarak eğitim vermek ve böylece bireyin gerekli mesleki beceri, tutum ve alışkanlıkları kazanmasını sağlamaktır (Vural, 2013). Günümüzde tüm dünyada yaşanmakta olan küresel rekabette ülkemiz açısından sıklıkla dile getirilen sorunlardan birisi de mesleki alanda iyi eğitilmiş, kalifiye işgücü ihtiyacıdır (Kılıç vd., 2014).

Tüm yükseköğretim birimlerinde olduğu gibi MYO'larda da eğitim kalitesi ve öğrenci başarıları düzeyi çeşitli değişkenlere bağlı olarak değişmektedir. Çolakoğlu'na (2002) göre fiziki alt yapı ve insan gücü eksikliklerinin devam etmesi eğitimin bütün kademelerinde kaliteyi olumsuz etkilemektedir. Bunun yanı sıra 4702 sayılı sınavsız geçiş yasası uyarınca, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından MYO'lara 2002-2003 eğitim-öğretim yılından itibaren sınavsız geçiş sistemi ile öğrenci alımına başlanmıştır (Henden, 2006). Sınavsız geçiş uygulamasının amaçlarına bakıldığında orta öğretim ve yükseköğretimin mevcut fiziki olanaklarının ve öğretmen, öğretim elemanı kaynaklarının ortak kullanılmasıyla ek kapasiteler yaratmak, mesleki ve teknik eğitimin devamlılığını sağlamak, çağın gerektirdiği nitelikte ve sayıda ara veya teknik eleman yetiştirmek ve lisans eğitimi üzerindeki talebi azaltmak öne çıkmaktadır (Başaran vd. 2010). Sınavsız geçiş uygulaması, MYO'ların kuruluş yerleri ve şartlarının olumsuzluğu başta olmak üzere teknolojik araç gereç ve donanım eksikliği, laboratuvar eksikliği, kütüphane ve okuma salonları yetersizliği, sosyal aktivite (yemek, kantin, spor, sağlık, rehberlik, barınma vb.) yoksunluğu bu okulların eğitim kalitesini etkileyen diğer faktörlerdir. Uyum, barınma, arkadaş çevresi, ekonomik şartlar, ilk ve ortaöğretim yıllarında kazanılan alışkanlıklar, aile desteği, okudukları MYO'larda görev yapan akademik personelin tutumları gibi birçok çevresel faktör de öğrenci başarılarını etkilemektedir (Şeker vd., 2004). Bununla birlikte ülke genelinde lisans programı sayılarındaki önemli artış, önlisans programlarına gelen öğrenci profilini olumsuz yönde etkilemiştir. Öğrencilerde mezun olduktan sonra iş bulamama ve eğitimi aldığı mesleği yapamama kaygısı başarı düzeyini düşürmektedir.

Çalışmanın yürütüldüğü Ankara Üniversitesi Kalecik MYO'da Bahçe Tarımı, Peyzaj ve Süs Bitkileri, Gıda Teknolojisi ve Şarap Üretim Teknolojisi olmak üzere dört program yer almaktadır. Bu dört programdan 2002-2014 yılları arasında toplam 1034 öğrenci mezun olmuştur. Program, yaş, cinsiyet, yerleştirilme şekli, giriş ve mezuniyet yılı gibi okul kayıtlarından elde edilen veri ile yıllara göre ülke genelindeki yükseköğretim birimi sayısı somut değişkenler olarak ele alınmıştır. Başarı düzeyi ise akademik başarı not ortalaması, öğrenim süresi ve ders tekrarı olmak üzere üç bileşenden oluşmaktadır. Değişkenler ile başarı düzeyi bileşenleri arasındaki ilişki SPSS programında yapılan çeşitli analizler sonucu ortaya konulmuş ve istatistikî bulgular elde edilmiştir. Lise eğitimi ve alışkanlıkları, sınavsız geçiş, önlisans ve lisans program sayılarındaki artış, istihdam konusundaki umutsuzluk, önlisans eğitimi önemsiz bulma ve okullardaki altyapı yetersizliği gibi etmenlerin başarı düzeyine etkileri ise deneyim, gözlem ve daha önce yapılmış olan çalışmalara bağlı olarak elde edilen ampirik bulgulardır.

Materyal ve Yöntem

Çalışmanın ana materyalini Kalecik MYO'da 2002-2014 yılları arasındaki öğrenci kayıtları, öğretim elemanlarının deneyim ve gözlemleri ve daha önce yapılan benzer araştırmalar oluşturmaktadır. Toplam 1034 öğrenciye ait program, yaş, cinsiyet, yerleştirilme şekli, giriş ve mezuniyet yılı bilgileri ile öğrencilerin okula giriş yıllarına göre ülke genelindeki yükseköğretim birimi sayısından (Tablo 1) oluşan değişkenler SPSS programına girilmiştir.

Tablo 1. Yıllara göre yükseköğretim birimi sayıları (YÖK, 2016)

YIL	ÜNİVERSİTE	FAKÜLTE	YÜKSEKOKUL	MYO	ÖNLİSANS LİSANS
2000	75	511	115	387	3.051
2001	78	537	121	401	3.138
2002	78	552	125	416	3.151
2003	81	573	128	426	3.224
2004	81	579	135	432	3.233
2005	82	591	145	444	3.274
2006	98	653	167	501	3.412
2007	120	740	199	553	3.735
2008	137	824	218	581	4.549
2009	149	918	249	652	8.122
2010	168	1.099	307	701	8.551
2011	176	1.198	335	733	8.969
2012	180	1.326	383	791	9.447
2013	185	1.379	413	834	11.258
2014	189	1.440	427	872	13.941
2015	192	1.531	449	911	16.251

Programa girilen başarı düzeyi bileşenleri ise akademik başarı not ortalaması, öğrenim süresi ve ders tekrarıdır. Ders tekrarı bileşeninin daha etkin yorumlanabilmesi için yüksekokulda verilen dersler mesleki dersler, temel dersler ve 5(ı) dersleri olarak sınıflandırılmıştır (Tablo 2). 5(ı) dersleri 2547 sayılı kanununun 5(ı) maddesi kapsamında okutulan, Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Yabancı Dil dersleri ile beden eğitimi ve güzel sanat dallarındaki dersleri kapsamaktadır (Anon., 2016).

Tablo 2. Kalecik MYO’da okutulan derslere ilişkin sınıflandırma

Prog.	Mesleki Dersler	Temel dersler	Ortak temel dersler	5(ı) dersleri
Bahçe Tarımı	Uygulamalı Üretim Teknikleri Bağcılık Serin İklim Sebzeleri Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Örtüaltı Yetiştiriciliği Bahçe Bitkilerinin Muhafazası ve Pazara Hazırlanması Budama Tekniği Kültür Mantarı Yetiştiriciliği Bahçe Bitkilerinin Çoğaltılması Organik Tarım Özel Meyvecilik Sıcak İklim Sebzeleri Bahçe Bitkileri Hastalık ve Zararlıları	Genel Meyvecilik Sunum Hazırlama Teknikleri Fidan Üretim Tekniği Bahçe Mekanizasyonu	Matematik Bilgi ve İletişim Teknolojileri Botanik Toprak Bilgisi Ölçme Bilgisi Tarımsal Pazarlama Bitki Besleme ve Gübreleme Sulama Tekniği Bitki Ekolojisi Çevre Bilgisi	Türk Dili Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Yabancı Dil Beden Eğitimi

Peyzaj ve Süs Bitkileri	Peyzaj Uygulamaları Kesme Çiçekler Bitki Tanıma Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Arazi Düzenleme Proje Tekniği Süs Bitkileri Hastalık ve Zararlıları Bilgisayar Destekli Çizim Bitkisel Uygulama Tekniği Yapısal Uygulama Tekniği Çim Alanlar	Çizim Tekniği Peyzaj Ekolojisi Fidancılık Tekniği		
Gıda Teknolojisi	Mesleki uygulama Süt Teknolojisi Tahıl Teknolojisi Et ve Ürünleri Teknolojisi Alkollü ve Alkolsüz İçkiler Teknolojisi Meyve ve Sebze Teknolojisi Fonksiyonel Gıdalar Yağ Teknolojisi Özel Gıdalar Gıda Aromaları Fermente Gıdalar	Gıda Kimyası Gıdalarda Temel İşlemler Gıda Mikrobiyolojisi Gıda Analizleri Gıdalarda Temel İşlemler Gıda Endüstri Makineleri Türk Mutfağı Kültürü Proses İlkeleri Gıda Ambalajlama Gıda Katkı Maddeleri Dünya Mutfak Kültürü Proje Hazırlama Teknikleri Hijyen ve Sanitasyon Gıda Biyoteknolojisi	Matematik Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kimya Genel Mikrobiyoloji Laboratuar Tekniği Beslenme Gıda Kalite Kontrolü	
Şarap Üretim Teknolojisi	Üretim Teknikleri Genel Bağcılık Şarap Teknolojisi Şarap Teknolojisi Ekipmanları Üretim Teknikleri Şaraplık Üzüm Çeşitleri ve Yetiştiriciliği Şarap Analizleri Özel Şaraplar Bağ Hastalık ve Zararlıları Şarap Hata ve Hastalıkları Bağ Tesis Tekniği ve Bakımı	Dünya Şarapçılığı Endüstriyel Mikrobiyoloji Şarap Teknolojisi Standartları Tarımsal Pazarlama Duyusal Analiz Alkollü İçkiler Teknolojisi İşletme Hijyeni ve Sanitasyon		

SPSS programına girilen bazı değişkenler ile başarı düzeyi bileşenleri arasındaki ilişkileri ifade eden istatistiki bulgulara çapraz tablolar, ki-kare analizi, T testi ve F testi teknikleri kullanılarak ulaşılmıştır. Diğer etmenlerin başarı düzeyine etkileri ise deneyim, gözlem ve daha önce yapılmış olan çalışmalara bağlı olarak elde edilen ampirik bulgulardır. Çalışmanın sonucunda istatistiki ve ampirik bulgular yorumlanmıştır.

Bulgular

İstatistiki Bulgular

Değişkenler (program, cinsiyet, yerleştirilme şekli, giriş yılı, mezuniyet yılı, yıllara göre önlisans/lisans programı sayısı) ve başarı düzeyi bileşenleri (not ortalaması, öğrenim süresi, ders tekrarı) arasındaki ilişkinin SPSS programında analiz edilmesi sonucu aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Farklı programlarda okuyan öğrenciler arasında not ortalaması bakımından anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır ($p>0,05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Program – not ortalaması ilişkisi

Ölçek	Program	Sayı	Ortalama	Std. Sapma	sd	F	p
Not Ortalaması	Bahçe Tarımı	279	2,88	0,411	1031	2,304	0,075
	Peyzaj ve Süs Bitkileri	337	2,87	0,392			
	Gıda Teknolojisi	351	2,85	0,425			
	Şarap Üretim Teknolojisi	65	2,74	0,304			

Tablo 4'te görüldüğü gibi farklı programlarda okuyan öğrenciler arasında öğrenim süresi bakımından anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre Peyzaj ve Süs Bitkileri Programı öğrencileri en kısa sürede mezun olurken ($M=2,29$), en uzun öğrenim süresi Gıda Teknolojisi Programı öğrencilerindedir ($M=2,59$).

Tablo 4. Program – öğrenim süresi ilişkisi

Ölçek	Program	Sayı	Ortalama	Std. Sapma	sd	F	p
Öğrenim Süresi (Yıl)	Bahçe Tarımı	279	2,40	0,761	1033	8,271	0,000*
	Peyzaj ve Süs Bitkileri	337	2,29	0,658			
	Gıda Teknolojisi	351	2,59	0,905			
	Şarap Üretim Teknolojisi	65	2,48	0,752			

Öğrencilerin mesleki dersleri tekrar etme durumlarını gösteren Tablo 5 incelendiğinde mesleki dersleri ikinci kez almak bakımından programlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre en fazla Peyzaj ve Süs Bitkileri Programı öğrencileri mesleki dersleri ikinci kez almıştır ($M=1,08$). Mesleki dersleri üçüncü kez almak bakımından programlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 5. Program – mesleki ders tekrarı ilişkisi

Ölçek	Program	Sayı	Ortalama	Std. Sapma	sd	F	p
Mesleki ders tekrarı (1 kez)	Bahçe Tarımı	279	0,73	1,347	1033	4,938	0,002*
	Peyzaj ve Süs Bitkileri	338	1,08	1,773			
	Gıda Teknolojisi	352	0,73	1,173			
	Şarap Üretim Teknolojisi	65	0,60	0,981			
Mesleki ders tekrarı (2 kez)	Bahçe Tarımı	279	0,17	0,560	1033	0,668	0,572
	Peyzaj ve Süs Bitkileri	338	0,17	0,703			
	Gıda Teknolojisi	352	0,14	0,570			
	Şarap Üretim Teknolojisi	65	0,06	0,300			

Temel dersleri ikinci ve üçüncü kez tekrarlamak bakımından programlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 6). Buna göre temel dersleri en fazla Gıda Teknolojisi Programı öğrencileri bir kez ($M=2,61$) ve iki kez ($M=0,44$) tekrar almışlardır.

Tablo 6. Program – temel ders tekrarı ilişkisi

Ölçek	Program	Sayı	Ortalama	Std. Sapma	sd	F	p
Temel ders tekrarı (1 kez)	Bahçe Tarımı	279	1,04	1,517	1033	37,914	0,000*
	Peyzaj ve Süs Bitkileri	338	1,19	1,765			
	Gıda Teknolojisi	352	2,61	2,601			
	Şarap Üretim Teknolojisi	65	1,75	2,716			
Temel ders tekrarı (2 kez)	Bahçe Tarımı	279	0,23	0,604	1033	10,291	0,000*
	Peyzaj ve Süs Bitkileri	338	0,12	0,479			
	Gıda Teknolojisi	352	0,44	1,058			
	Şarap Üretim Teknolojisi	65	0,32	0,886			

5(i) derslerini ikinci ve üçüncü kez almak bakımından programlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$) (Tablo 7). Buna göre 5 (i) derslerini en fazla Şarap Üretim Teknolojisi Programı öğrencileri ikinci kez alırken ($M=1,03$), en fazla Gıda Teknolojisi Programı öğrencileri üçüncü kez ($M=0,23$) tekrarlamıştır.

Tablo 7. Program – 5(i) dersleri tekrarı ilişkisi

Ölçek	Program	Sayı	Ortalama	Std. Sapma	sd	F	p
5(i) ders tekrarı (1 kez)	Bahçe Tarımı	279	0,88	1,333	1033	4,743	0,003*
	Peyzaj ve Süs Bitkileri	338	0,66	1,098			
	Gıda Teknolojisi	352	0,99	1,281			
	Şarap Üretim Teknolojisi	65	1,03	1,224			
5(i) ders tekrarı (2 kez)	Bahçe Tarımı	279	0,18	0,572	1033	5,660	0,001*
	Peyzaj ve Süs Bitkileri	338	0,07	0,301			
	Gıda Teknolojisi	352	0,23	0,649			
	Şarap Üretim Teknolojisi	65	0,20	0,617			

Not ortalaması ve öğrenim süresi bakımından kızlar ve erkekler arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre kızların ortalaması 2,89 iken erkeklerin ortalaması 2,76'dır. Kızların öğrenim süresi ortalama 2,36 yıl iken erkeklerin 2,64 yıldır (Tablo 8).

Tablo 8. Cinsiyet – not ortalaması ve öğrenim süresi ilişkisi

Ölçek	Cinsiyet	Sayı	Ortalama	Std. Sapma	sd	T	p
Not Ortalaması	Kız	767	2,89	0,414	1033	-5,122	0,000*
	Erkek	267	2,76	0,361			
Öğrenim Süresi (yıl)	Kız	767	2,36	0,721	1033	4,457	0,000*
	Erkek	267	2,64	0,932			

Öğrencilerin MYO'lara yerleştirilme şekli ile not ortalaması ve öğrenim süresi arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($p<0,05$) (Tablo 8). Okula sınavla gelen öğrencilerin not ortalamaları 2,90 iken sınavsız geçişle gelen öğrencilerin not ortalamaları 2,81'dir. Sınavla gelen öğrencilerde ortalama öğrenim süresi 2,29 yıl iken sınavsız geçişle gelen öğrencilerde 2,57 yıldır.

Tablo 9. Yerleştirilme şekli – not ortalaması ve öğrenim süresi ilişkisi

Ölçek	Yerleştirilme Şekli	Sayı	Ortalama	Std. Sapma	sd	T	p
Not Ortalaması	Sınavla	500	2,90	0,385	1033	3,611	0,000*
	Sınavsız	534	2,81	0,418			
Öğrenim Süresi (yıl)	Sınavla	500	2,29	0,611	1033	-5,889	0,000*
	Sınavsız	534	2,57	0,907			

Tablo 10'da derslerin ikinci kez alınması bakımından sınavla ve sınavsız gelen öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar bulunmazken ($p>0,05$), üçüncü kez alınması bakımından anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Buna göre sınavla gelen öğrenciler arasında dersleri üçüncü kez alanlar daha azdır.

Tablo 10. Yerleştirilme şekli – mesleki, temel ve 5(i) dersleri tekrarı ilişkisi

Ölçek	Yerleştirilme Şekli	Sayı	Ortalama	Std. Sapma	sd	T	p
Mesleki ders tekrarı (1 kez)	Sınavla	500	0,89	1,524	1032	1,201	0,230
	Sınavsız	534	0,79	1,353			
Mesleki ders tekrarı (2 kez)	Sınavla	500	0,10	0,453	1032	-2,428	0,015*
	Sınavsız	534	0,19	0,711			
Temel ders tekrarı (1 kez)	Sınavla	500	1,56	2,138	1032	-1,470	0,142
	Sınavsız	534	1,77	2,269			
Temel ders tekrarı (2 kez)	Sınavla	500	0,20	0,713	1032	-2,887	0,004*
	Sınavsız	534	0,34	0,846			
5 (i) ders tekrarı (1 kez)	Sınavla	500	0,82	1,165	1032	-0,927	0,354
	Sınavsız	534	0,89	1,310			
5 (i) ders tekrarı (2 kez)	Sınavla	500	0,12	0,427	1032	-2,295	0,020*
	Sınavsız	534	0,20	0,622			

Giriş yılları bakımından öğrencilerin not ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ($p<0,05$) (Tablo 11). Buna göre en yüksek not ortalamasına sahip öğrenciler 2001 girişli öğrencilerdir ($M=3,11$). Bunu sırasıyla 2000 girişliler ($M=3,08$), 2003 girişliler ($M=3,05$) ve 2005 girişliler ($M=3,00$) takip etmektedir. Genel olarak 2005 yılından itibaren not ortalamasında düşüş olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Giriş yılı – not ortalaması ilişkisi

Ölçek	Giriş Yılı	Sayı	Ortalama	Std. Sapma	sd	F	p
Not Ortalaması	2000	88	3,08	0,328	1031	20,510	0,000*
	2001	84	3,11	0,330			
	2002	66	2,94	0,363			
	2003	81	3,05	0,416			
	2004	81	2,86	0,351			
	2005	85	3,00	0,455			
	2006	90	2,86	0,396			
	2007	77	2,79	0,429			
	2008	89	2,68	0,308			
	2009	89	2,59	0,334			
	2010	69	2,59	0,330			
	2011	75	2,64	0,369			
	2012	58	2,89	0,280			

Öğrencilerin mezuniyet yılları ile öğrenim süreleri karşılaştırıldığında aralarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0,05$). En kısa öğrenim süresi 2002 mezunlarına ($M=1,98$) en uzun öğrenim süresi ise 2011 mezunlarına ($M=2,64$) aittir (Tablo 12). Buna göre öğrencilerin okuldan mezun olma sürelerinin giderek arttığını söylemek mümkündür.

Tablo 12. Mezuniyet yılı – öğrenim süresi ilişkisi

Ölçek	Mezuniyet Yılı	Sayı	Ortalama	Std. Sapma	sd	F	p
Öğrenim Süresi (yıl)	2002	66	1,98	0,123	1033	4,464	0,000*
	2003	80	2,23	0,420			
	2004	65	2,40	0,632			
	2005	68	2,29	0,548			
	2006	64	2,45	0,733			
	2007	102	2,46	0,655			
	2008	94	2,56	1,001			
	2009	88	2,57	1,070			
	2010	65	2,20	0,474			
	2011	101	2,64	1,045			
	2012	67	2,49	0,726			
	2013	80	2,50	0,842			
	2014	94	2,59	0,860			

Tablo 13 incelendiğinde sınavsız geçişle en çok öğrenci alan programın %88,9'luk bir oranla Bahçe Tarımı olduğu görülmektedir. Bunu %74,1 ile Gıda Teknolojisi, %6,8 ile Peyzaj ve Süs Bitkileri ve % 3,1 ile Şarap Üretim Teknolojisi izlemektedir.

Tablo 13. Programlara göre yerleştirilme şekli dağılımı

Program	Sayı	Sınavla	Sınavsız
Bahçe Tarımı	Sayı	31	248
	Yüzde	11,1	88,9
Peyzaj ve Süs Bitkileri	Sayı	315	23
	Yüzde	93,2	6,8
Gıda Teknolojisi	Sayı	91	261
	Yüzde	25,9	74,1
Şarap Üretim Teknolojisi	Sayı	63	2
	Yüzde	96,9	3,1

Yıllara göre not ortalamasının düşmesinin ve öğrenim süresinin artmasınınülke genelindeki önlisans/lisans programı sayısındaki artışa bağlı olduğu düşünülmektedir. Yükseköğretimde çok fazla seçeneğin olması ortaöğretimdeki başarı seviyesi düşük öğrencilerin MYO'lara yönelmesi sonucunu doğurmaktadır. Sınavsız geçişin başladığı 2002 yılından itibaren yıllara göre sınavla ve sınavsız gelen öğrencileri dağılımı Tablo 14'te görülmektedir. İlk yıl uygulamanın yeni olmasından kaynaklı olarak sınavsız gelen öğrenci oranı (35,8) düşüktür. En fazla sınavsız geçiş 2006 yılında (%72,5) yapılmıştır. Bu oran son yıllarda birbirine çok yakın seyretmektedir.

Tablo 14. Giriş yıllarına göre yerleştirilme şekli dağılımı

Yıl	Sınavla (%)	Sınavsız (%)
2002	64,2	35,8
2003	33,3	66,7
2004	45,7	54,3
2005	37,6	62,4
2006	27,5	72,5
2007	37,7	62,3
2008	44,9	55,1
2009	43,8	56,2
2010	40,6	59,4
2011	41,3	58,7
2012	37,9	62,1

Ampirik bulgular

MYO'larda öğrenci başarısının bağlı olduğu değişkenler ile başarı düzeyini etkileyen etmenlerin incelendiği diğer çalışmalara bakıldığında sınavsız geçiş konusunda yapılan çalışmalar öne çıkmaktadır. Çağlar ve Türeli (2005) sınavsız ve sınavla gelen öğrencilerin başarı düzeylerini karşılaştırdıkları çalışmalarında yükseköğretime yerleştirilme şekli ile akademik başarı not ortalaması arasında bir ilişki olduğunu, sınavsız geçişle gelen öğrencilerin daha az başarılı olduklarını belirtmektedir. Meslek lisesi öğrencilerinin sınavsız geçiş tercih etme nedenleri yükseköğretime geçiş sınavında seçeneklerinin sınırlı olması, aileler tarafından en kolay yol olarak görülmesi, lise arkadaşları ile aynı okula devam etmek istemeleri, askerlik görevini erteleme, ailenin veya üniversitenin sosyal güvence ve olanaklarından yararlanma fikri olarak özetlenebilir. Tüm bunlar bir meslek sahibi olma amacının önüne geçmektedir. Öğrencilerin MYO'ları lisenin devamı gibi görmeleri, ortaöğretimdeki temel bilgiler bakımından yetersiz olmaları, öğretim elemanı yetersizliği nedeniyle meslek lisesi öğretmenlerinin derse girmesi ve lisede öğretmenlerin verdiği tavizlerin öğretim elemanlarından beklenmesi başarıyı düşüren önemli etmenlerdir. Henden'e (2006) göre sınavsız geçiş ile sağlanan olanak neticesinde, eğitim-öğretim, kültür ve sosyal yönden yeterli olmayan öğrencilerin MYO'lara aktarılması ile MYO'ların mevcut yapıları olumsuz yönde etkilenmiştir. Yöredeki meslek liselerinden gruplar halinde gelen öğrenciler, homojen bir yapı sergilemekte; aynı kültürü, konuşma tarzını ve aynı davranış biçimlerini yansıtmakta, aynı ortak geçmişi paylaşmaktadırlar. Bu durum üniversite gibi farklı kültürlerin bir araya geldiği, tartışıldığı, kaynaştığı bilgi ve kültürün etkileştiği, paylaşıldığı ortamı ortadan kaldırmaktadır. Hatta bazı MYO'ları üniversitenin bir parçası olmaktan çıkarıp, yöresel ortaöğretimin bir parçası haline dönüştürmektedir. Nartgün ve Yüksel'in (2009), öğretim elemanlarının görüşlerine yer verdikleri çalışmalarında katılımcıların tamamı sınavsız geçişin kaldırılmasından yana görüş bildirmişlerdir. Sınavsız geçişin kaldırılması ile birlikte gerçekten meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin bilinçli bir şekilde tercih yapabilmelerinin önü açılacaktır. Sınavla kontenjanı dolmayan MYO'lara belirli oranlarda sınavsız geçişle öğrenci alınabilir. Katılımcıların hepsi eğer sınavsız geçiş kaldırılmayacaksa kriterlerin ağırlığının eşitlenmesi, ve en yüksek katkının başarı puanı olması gibi iyileştirmeler yapılması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tektaş ve Tektaş (2010) MYO öğrencilerinin zaman yönetimi ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında, bilgisayar kullanımı, internet, ulaşım ve trafik, tv-radyo, uyku düzensizliği, rutin işler ve arkadaşlarla gereksiz sohbetler gibi zaman kaybettiricilerin başarı düzeyini düşürdüğü sonucuna varmışlardır. Yıldız vd.'ne (2015) göre MYO öğrencilerinin başarı düzeyini düşüren bir diğer etmen devamsızlıktır. Öğrenciler kendilerinden, okuldan, aileden, öğretim elemanlarından ve arkadaş çevrelerinden kaynaklanan nedenlerle devamsızlık yapmaktadırlar. Araştırmacılar devamsızlık ile başarı düzeyi arasında ters bir orantı olduğunu belirlemişlerdir. Seyfioğlu ve Başak (2015) tarafından öğrencinin aldığı eğitimden memnun olma durumu ve programı isteyerek seçmesinin başarısını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Toklu vd.'ne (2015) göre başarıyı olumsuz etkileyen etmenler öğrenci ve öğretim elemanı açısından sınıflandırılabilir.

Öğrencilere göre lise eğitimi farklılıkları, ezbere dayalı öğrenme, tekrar yapmamak, dersi dinlememek, doğru not tutmamak, öğretim elemanlarının yoğunluğu, derslerin güncellenmemesi, okuduğu programı sevmemek ve ders çalışma ortamının yetersizliği başarıyı düşürmektedir. Öğretim elemanlarına göre ise bu etmenler öğrencilerin temel bilgi eksikliği, yeterli gayreti göstermeden sınavsız geçişle yükseköğretime başlamış olmaları, öğretim elemanlarının öğrenci odaklı yöntemleri ve ölçme-değerlendirme tekniklerini kullanamaması, MYO'ların üniversiteler bünyesinde ikincil muamele görmesi ve sektör-okul işbirliğinin eksikliğidir. MYO'lardaki altyapı yetersizliği ile öğrenci ve öğretim elemanı arasındaki iletişim problemleri ise başarıyı düşüren ortak etmenlerdir.

MYO'larda öğrenci başarısını etkileyen etmenler genel olarak öğrenci, sistem, okul ve öğretim elemanları ile ilgilidir. Öğrencilerle ilgili etmenler temel bilgi seviyesi, seçtikleri meslekten ve aldıkları eğitimden duydukları memnuniyet, zaman yönetimi, devamsızlık durumu, yükseköğretime sağladıkları uyum, ortaöğretim alışkanlıkları, ekonomik durumları ve barındıkları yerler olarak özetlenebilir. Sınavsız geçiş, ülke genelindeki lisans/önlisans programı sayısı, MYO öğrencilerine yükseköğretim tercihlerinde getirilen kısıtlar sistemle ilgili ve fiziki alt yapı, donanım, sosyal alanlar, okul-sektör ilişkisi ise okulla ilgili etmenler arasında sayılabilir. Öğretim elemanları ile öğrenci arasındaki iletişim, ölçme-değerlendirmenin uygulanışı, öğretim elemanlarının nicelik ve nitelik olarak yeterliliği ve deneyimli öğretim elemanı sayısı da başarıyı doğrudan etkilemektedir.

Sonuç

Ülkemizde 2015 yılı sonu itibariyle 192 üniversite ve 911 MYO bulunmaktadır. Bu MYO'lar bünyesinde teknik ve mesleki eğitim yapan programlarda öğrenim gören öğrencilerin başarı düzeyleri araştırmacıların ilgisini çekmektedir. Başarı düzeyi çeşitli değişkenlere bağlı olarak değişmektedir. Kalecik MYO'da ayrı programlarda okuyan öğrenciler arasında öğrenim süresi ve ders tekrarı bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Kız öğrencilerin not ortalaması erkek öğrencilere göre daha yüksektir ve mezuniyet süreleri daha kısadır. Sınavla gelen öğrenciler daha yüksek not ortalaması ile daha kısa sürede okulu bitirmektedir. Yıllara göre not ortalamasına bakıldığında 2005 yılından itibaren düşüş görülmektedir. Öğrenim süresi ise yıllara göre giderek artmaktadır.

Başarı düzeyini olumsuz etkileyen etmenleri en aza indirmek için alınacak önlemler aşağıda da belirtildiği üzere öğrenci, sistem, okul ve öğretim elemanı başlıkları altında toplanabilir.

1. Öğrenci ile ilgili önlemler;
 - 1.1. Mesleğini bilinçli olarak ve isteyerek seçen öğrencilerin MYO'lara yerleştirilmesini sağlayan kriterlerin geliştirilmesi,
 - 1.2. Öğrencilere eğitimini alacakları meslek ve bu mesleğin kendilerine uygunluğu konusunda etkin bir rehberlik hizmeti verilmesi,
 - 1.3. Öğrencilerin yükseköğretime başlarken lise alışkanlıklarını bırakmaları ve önlisans eğitiminin gerektirdiği disiplin ve sorumluluk bilincine ulaşmalarının sağlanması,
 - 1.4. Ülke genelinde daha fazla önlisans programı açmamak suretiyle başarılı öğrencilerin tamamının lisans programlarına yerleşmesinin önüne geçilmemesi olarak sıralanabilir.
2. Sistemle ilgili önlemler ise;
 - 2.1. Sınavsız geçişin kaldırılması veya meslek lisesi öğrencilerine kontenjanı tamamen ayırmak yerine ek bir puan verilmesi ya da belli bir başarı düzeyini yakalamış öğrencilerin bu haktan yararlanmasını sağlayacak düzenlemeler yapılması,
 - 2.2. Meslek lisesi mezunlarının yükseköğretim tercihlerindeki kısıtlamaların kaldırılması,
 - 2.3. Yeni düzenlemelerle MYO'lar üzerindeki "en az çabayla girilecek okullar" algısının ortadan kaldırılmasıdır.
3. Okulla ilgili önlemler;
 - 3.1. Mesleki ve teknik eğitim veren birimler olan MYO'ların vazgeçilmez olan uygulama olanakları, laboratuvar ve üretim tesisleri gibi altyapı yetersizliklerinin ortadan kaldırılması ve üniversiteler bünyesinde geri plana atılmaması,
 - 3.2. MYO'ların ilgili sektörlerle etkin ilişkiler kurması ve bu sayede istihdam konusundaki umutsuzluğa bağlı motivasyon eksikliğini gidermesi olarak özetlenebilir.

Öğrenci başarısını doğrudan etkileyen bir diğer etmen ise öğretim elemanlarıdır. Bu konuda alınacak bazı önlemler ise;

- MYO'larda görev yapan öğretim elemanlarının nicelik ve nitelik olarak yeterli hale getirilmesi,
- Deneyimli teknik personel ve öğretim elemanı istihdamı,

- Nitelikli öğretim elemanlarının akademik yükselme kaygısıyla MYO'ları terketmesinin önüne geçmek üzere yükseltme kriterlerinin yeniden düzenlenmesidir.

Kaynakça

- Anon., 2016. <https://istatistik.yok.gov.tr> (erişim tarihi: 12 Şubat 2016)
- Çağlar, N., Türel, N. (2005). Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişle ve ÖSS Puanı ile Gelen Öğrencilerin Genel Başarı Oranlarının Karşılaştırılması, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 369-377.
- Çolakoğlu, J. (2002). Yaşam Boyu Öğrenmede Motivasyonun Önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:2, s: 155- 156.
- Henden, R. (2006). Üçüncü Yılda Sınavsız Geçiş Uygulamaları: Alaplı Meslek Yüksekokulu Örneği, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 157-168.
- Kazancı Başaran, Z., Daştan, S., Yılmaz, E., Kolenoglu, Ş., Kadioğlu, T. (2010). Rize Üniversitesi Rize Meslek Yüksekokulu Teknik Programlar Bölümü Öğrencilerinin Sınavsız Geçiş İle İlgili Görüşleri, *MYO-ÖS 2010 – Uusal Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sempozyumu*, 21-22 Ekim 2010, Düzce.
- Keskin, N., Koraltan, A., Öztürk, Ö. (2010). Pamukkale Üniversitesi Buldan MYO Öğrenci Profili, *MYO-ÖS 2010- Ulusal Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sempozyumu*, 21-22 Ekim 2010, DÜZCE
- Kılıç, S., Tektaş, N., Pala, T. (2014). Devlet Ve Vakıf Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeylerinin Karşılaştırılması Ve Umutsuzluk Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi, *TSA/YIL: 18*, 169-186.
- Kuşat, N. (2014). Meslek Yüksekokullarında Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Çalışma: Eğirdir Meslek Yüksekokulu Muhasebe Programı Örneği, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ocak 2014, s. 65-80.
- Nartgün, Ş., Yüksel, E. (2009). Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişte İzlenen Kriterlerin Değerlendirilmesi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 9(2), 189-205.
- Seyfioğlu, E., Demir Başak, Ö. (2015). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yatağan Meslek Yüksekokulu Bölümlerindeki Öğrencilerin Genel Profilinin Ders Başarısına Etkisi, *4. Uluslararası Meslek Yüksekokulları Sempozyumu*, 21-23 Mayıs 2015, Yalova.
- Şeker, R., Çınar, D., Özkaya, A. (2004). Çevresel Faktörlerin Üniversite Öğrencilerinin Başarı Düzeyine Etkileri, *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Tektaş, M., Tektaş, N. (2010). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23/2010, 221-229.
- Tuygun Toklu, A., Elmas Baydar, H., Kasımoğlu, B. S., Doğramacı, B. (2015). Meslek Yüksekokullarında Öğrencilerin Akademik Başarısını Engelleyen Nedenler Üzerine Bir Araştırma, *4. Uluslararası Meslek Yüksekokulları Sempozyumu*, 21-23 Mayıs 2015, Yalova.
- Vural, M. (2013). Öğrencilerin Gelir Düzeyleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma, *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı: 35, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, ISSN:1694-528X.
- Yıldız, A., Sönmez, T. C., Ciloşoğlu, M. (2015). Meslek Yüksekokullarında Devamsızlık Nedenleri ve Öğrenci Başarısına Etkisi: Amasya Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Örneği, *4. Uluslararası Meslek Yüksekokulları Sempozyumu*, 21-23 Mayıs 2015, Yalova.